

Závěrečná správa

Zhodnotenie a popisanie cieľov a aktivít

Cieľom projektu „Náučná lokalita Partizánsky bunker“ je pripomenúť ako sme sa ako národ vzopreli fašistom poskytnutím ucelených historických informácií z obdobia SNP návštevníkom obce Vernár, miestnym občanom a najmä mladým ľuďom. K tomuto cieľu slúžili pomocné ciele – vybudovanie partizánskeho bunkra, osadenie náučných panelov, vytvorenie značeného turistického chodníka a zaangažovanie mladých ľudí do realizácie projektu ich zapojením do dobrovoľných prác.

Priebeh realizácie

Východiskom projektu bolo súhlasné stanovisko Štátnych lesov s umiestnením stavby partizánskeho bunkra na ich pozemku. Ich súhlasné stanovisko predpokladalo možnosť umiestnenia drobnej stavby cez výnimku bez potreby prejsť stavebnými povoleniami. Lesný úrad však začiatkom júla rozhodol, že k vybudovaniu stavby je potrebné k dočasnému vyňatiu alebo obmedzeniu využívania lesných pozemkov (15 m²) splniť 15 bodov, okrem iného zameranie stavby cez geometrický plán, znalecký posudok na dočasné vyňatie lesnej pôdy, plán biologickej a technickej rekultivácie.... Nakoľko výdavky na dané činnosti sme nemali zahrnuté v rozpočte, museli sme ich obstaráť cez známych, ktorí by to vypracovali ako dobrovoľníci. Nakoľko však bolo dovolenkové obdobie, tak sa nám všetky podklady na schválenie od zainteresovaných podarilo skompletizovať až v polovici septembra, súhlas s výstavbou sme dostali až v závere októbra.

Medzitým sme začiatkom júla navštívili Múzeum SNP, kde sme chceli získať materiál na náučné tabule. Z danej návštevy sme však boli značne sklamaní, okrem dobových fotografií nám neposkytli žiadne údaje o priebehu SNP týkajúce sa obce Vernár ani o výstavbe partizánskych bunkrov. Pozitívom bolo ich odporúčanie navštíviť partizánske bunkre v Kališti v blízkosti Banskej Bystrice. Po ich vzhladnutí sme sa rozhodli náš bunker zväčšiť oproti predošlým plánom, čo nám však mierne navýšilo rozpočet týkajúci sa hlavnej položky – obstaranie a spracovanie dreva. Zároveň sme sa poučili z chýb ktoré bolo vidieť na maskovaní bunkrov v Kališti.

Podklady k náučným tabuliam sa následne získavali z miestnych knižníc a archívov, osobitná vďaka pri získavaní podkladov patrí JUDr. Petrigáčovi, odbojárovi zo Zväzu protifašistických bojovníkov.

Poslednou veľkou prekážkou a zdržaním bolo obstaranie dreva, ktoré sme mali objednané a prisľúbené od začiatku leta z miestneho urbariátu. Po požiadavke, aby nám drevo priviezli na miesto výstavby sa zistilo, že všetko vhodné drevo zo skladu urbariátu je predané. Našťastie sa nám daný problém podarilo promptne vyriešiť cez miestneho živnostníka, ktorý nám behom jedného týždňa zabezpečil dostatok kvalitnej drevnej hmoty v podobe trvácneho červeného smreka.

Fyzická realizácia výstavby bunkra sa začala až začiatkom novembra, keď sa prvý novembrový víkend vykopali základy, druhý novembrový víkend sa odkôňovala drevná hmota, tretí novembrový víkend sa už začala budovať stavba, ktorá sa dokončila posledný novembrový víkend. V daný víkend sa zároveň osadila aj konštrukcia na náučné panely, začalo sa s maskovaním bunkra a začal sa tiež robiť poriadok v okolí výstavby bunkra. Partizánsky bunker sa budoval narýchlo v miernom časovom strese, avšak symbolicky to simulovalo obdobie SNP, v ktorom nebol čas stavbu bunkrov technicky precizovať.

Naplnenie cieľov

Náučná lokalita Partizánsky bunker sa nám pred jeho realizáciou javil ako veľmi jednoduchý projekt, ktorý sa mal s dostatočnou časovou rezervou dokončiť na výročie SNP koncom augusta. Vôbec sme nečakali, že sa môže jeho realizácia zastaviť na toľkých prekážkach. Veľmi nás však potešila záverečná etapa realizovaná v novembri, pri ktorej nám pomáhalo celkovo až 16 dobrovoľníkov z obce Vernár. Tí nám síce výrazne prekročili rozpočet na občerstvenie, avšak za ich snahu pomôcť dobrej veci to určite stálo.

Partizánsky bunker v súčasnosti ešte vyžaduje ukončiť zamaskovanie, ktoré v prípade priaznivého počasia bude realizované v mesiaci december, resp. až v jarnom období. Potrebné je taktiež ešte urobiť v okolí bunkra poriadok od kôry a pilín. Otvorenie náučnej lokality máme naplánované na výročie SNP, už predtým však bude slúžiť turistom ako aj deťom z miestnej školy v prírode.

Nepodarilo sa nám vyznačiť turistický chodník k partizánskemu bunkru, nakoľko sme chodník nechceli značiť pred dokončením bunkra. Značiť turistický chodník k bunkru budeme môcť zrejme až na jar po oteplení (potreba mať kvôli farbe vonkajšiu teplotu nad 8 stupňov).

Cieľová skupina a personálne zabezpečenie

Nakoľko je projekt v súčasnosti len čerstvo ukončený, nie je možné ešte zhodnotiť reakciu všetkých cieľových skupín ktoré sme projektom chceli osloviť (okrem občanov obce Vernár očakávame, že lokalita bude slúžiť na krátke výlety rodičov s malými deťmi, návštevníkmi Slovenského raja ako aj deťmi z blízkej školy v prírode). Potešil nás však záujem nielen dobrovoľníkov pri jeho výstavbe, ale aj návštevy ďalších „zvedavcov“ počas výstavby bunkra ako aj pozitívne reakcie na facebooku z fotiek robených počas výstavby. Málokto z mladých ľudí, ktorí sa zúčastňovali brigád, mal predstavu o prebiehaní SNP vo Vernári, minimálne pre danú skupinu ľudí mala výstavba bunkra prínos v podobe rozšírenia znalostí z histórie rodnej obce.

Na všetkých aktivitách sa celkovo zúčastnilo 20 dobrovoľníkov, najviac na brigádach pri výstavbe bunkra, ale taktiež pri zhromažďovaní materiálov na náučné tabule, pri vybavovaní povolení, obstarávaní materiálu a príprave občerstvenia. Očakávali sme, že bude potrebných odpracovať okolo 500 hodín dobrovoľníckych prác, len na samotnej realizácii výstavby bunkra (kopanie základov, odkôrňovanie dreva, výstavba bunkra) práca dobrovoľníkov spolu trvala okolo 350 hodín, zhromažďovanie materiálov na náučné tabule a ich úprava okolo 80 hodín, na prípravu projektu 50 hodín, osadzovanie konštrukcie tabúl a maskovanie bunkra 30 hodín, vybavovanie povolení 60 hodín, obstarávanie materiálu 50 hodín, prekopanie zákopu a mínometného hniezda 20 hodín. Suma celkových dobrovoľných prác trvala okolo 640 hodín. Prácu navyše nám dalo najmä vybavovanie povolení, rovnako náročnejšia bola aj samotná výstavba bunkra.

Na vyznačenie turistického chodníka bude na jar potrebných ešte okolo 10 hodín, na domaskovanie bunkra a upratovanie okolo 20 hodín.

Výstupy projektu

Hlavným kvantitatívnym výstupom projektu je stavba partizánskeho bunkra s rozmermi 4,5 m na 2,5 m a dve náučné tabule informujúce návštevníkov náučnej lokality o priebehu SNP vo Vernári. Kvalitatívnym výstupom je zapojenie mladých ľudí, ktorý prácu na výstavbe bunkra realizovali s ozajstným nadšením, dokonca ak mali čas tak pracovali aj mimo víkendov bez

nás organizátorov z občianskeho združenia. Viacerí dobrovoľníci sa dokonca rozhodli, že požiadajú o členstvo v miestnej organizácii Zväzu protifašistických bojovníkov. Podstatným kvalitatívnym výstupom je rozšírenie znalostí z histórie obce Vernár pre miestnych ako aj návštevníkov a pripomenutie si hrdinstva našich predkov.

Silnou stránkou projektu je pripomenutie si SNP nielen pomníkom či príhovorom pri vatre, ale aj konkrétnou ukážkou prístrešku pre partizánov s možnosťou prezrieť si kedykoľvek dobové fotografie ako aj ucelené informácie o priebehu SNP.

Istou obavou z projektu je možnosť zneužívať prístrešok – bunker na rôzne „žúrky“, pri ktorých by dochádzalo k vandalizmu ako aj neporiadku v okolí náučnej lokality. Veríme však, že zapojením dostatočného počtu mladých ľudí z Vernára do výstavby bunkra dosiahneme to, že si svoju prácu budú vážiť a sami chrániť.

Pokračovanie projektu

Počas projektu sme získali dostatok podrobných informácií o priebehu SNP vo Vernári, na náučné tabule sme dali informácie len v rozsahu, ktorý formát náučnej tabule dovolí. Získané informácie však chceme využiť pri pripravovanej monografii obce Vernár.

V budúcom roku chceme projekt po vyznačení turistického chodníka spropagovať minimálne v miestnych denníkoch Tatranský korzár, Podtatranské noviny a Noviny Poprad, cez Jána Tribulu aj v televízii Markíza. Samozrejme bunker spropagujeme aj v dvojtyždenníku Bojovník. Na stránke hiking.sk bude bunker ponúknutý pre turistov ako núdzovná útulňa.

Do partizánskeho bunkra umiestnime návštevnú knihu a vytvoríme samostatný profil na facebooku. Náučná lokalita bude súčasťou propagačných materiálov obce Vernár. V lokalite partizánskeho bunkra bude taktiež skrýša pre nadšencov geocachingu.

V lokalite partizánskeho bunkra sa bude počas osláv SNP každoročne konať pietny akt, pred oslavami bude lokalita upravovaná členmi občianskeho združenia ako aj členmi ZO Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov.

Podpora Nadácie Orange

S podporou Nadácie Orange sme veľmi spokojní, a to z titulu pomerne jednoduchej administratívnej náročnosti ako aj schválenia projektu bez potreby pretláčať jeho schválenie cez spriaznené osoby. V prípade potreby sa otázky smerované na pracovníkov nadácie promptne riešili cez telefonát resp. mailovú komunikáciu. Určite sa aj v budúcnosti budeme uchádzať o grantovú podporu pri realizácii ďalších našich projektov, resp. budeme vás odporúčať našim známym, ktorí budú chcieť taktiež urobiť niečo zaujímavé pre svoje okolie.

Za poskytnutie daru vám aj v mene obce Vernár ďakujeme, veríme že sme vašu dôveru nesklamali.

Vypracoval Ing. Peter Dula, konateľ OZVA

V Poprade 28.11.2011